

MATURA PRÓBNA 2010

JĘZYK POLSKI
ANALIZA PRAC

WSTĘPNA DIAGNOZA

- kardynalne błędy rzeczowe w wypracowaniach;
- nierealizowanie poleceń z tematu/pytania;
- nieumiejętność skomponowania wypowiedzi z podziałem na wstęp, rozwinięcie i wnioski;
- liczne błędy językowe – ortograficzne, składniowe, fleksyjne, frazeologiczne i stylistyczne;

SKUTKI:

dyskwalifikacje prac i wyniki poniżej wymaganych 30%;

TEST KOMPETENCJI CZYTELNICZYCH

- 1) Zacytuj zdanie z 1. akapitu,
które stanowi tezę artykułu.
(1p)

„Biblia jest przede wszystkim
słowem, przez które Bóg
komunikuje się z
człowiekiem...”

2) Wyjaśnij, w jakim **celu** została przytoczona opinia Komisji Języka Religijnego o przekładach Biblii na gwary. **(1p)**

- punkt wyjścia do dyskusji;
- sygnał polemiki;
- wprowadzenie do tematu kontrowersyjnych przekładów Biblii;

ODPOWIEDZI BŁĘDNE:

- Cytat ten stanowi wypowiedź Komisji Języka Religijnego, ukazuje negatywny stosunek do przekładów Biblii na gwary czy slang młodzieżowy;
- Opinia została przytoczona w celu pokazania stanowiska KJR do przekładów na gwary;

3) Sformułuj **dwa** argumenty, którymi autor uzasadnia pogląd, że treści Biblii należy przekazywać współczesnym językiem.
(akapity: 2. - 4.) (2p)

- współczesny język zmniejsza dystans między odbiorcą a przekazem Biblii;
- oddaje potoczną mowę Jezusa /przybliża Jego postać/;
- pozwala zachować ciągłość między światem biblijnym a dzisiejszym;

4) W jakim celu została przywołana rozmowa uczniów, zmierzających do Emaus? Odpowiedz na podstawie akapitów 4.- 6. (1p)

- ilustruje pogląd, że historia zbawienia jest czymś żywym;
- jest przykładem na to, że codzienne życie jest obecne w Biblii;
- jest dowodem na łączność powszechnej historii zbawienia z indywidualnymi historiami zbawienia ludzi;

5) Podsumowując wcześniejszy wywód, autor nazywa Pismo Święte **pomostem** (akapit 6.). Wyjaśnij znaczenie tej metafory. (1p)

- łączność: przeszłości z teraźniejszością/
sacrum i profanum/ powszechnej i
jednostkowej historii zbawienia;

ODPOWIEDŹ BŁĘDNA:

- Pomost jest to bariera lub granica między przeszłością a teraźniejszością.

6) Podaj dwie przyczyny niezrozumienia Biblii przez współczesnego jej odbiorcę, o których mowa w 7. akapicie. (1p)

- wysoki styl - odmienny od doświadczeń odbiorcy;
- słownictwo archaiczne;
- obcość realiów/kultury opisanej w Biblii dla współczesnego czytelnika;

ODPOWIEDZI BŁĘDNE:

- W Biblii występuje wiele archatypów, które nie są zrozumiałe oraz nie są zrozumiałe realia w warstwie fabularnej.

- Jedną z przyczyn jest używany w Biblii język niezrozumiały dla ludzi; drugą zaś przyczyną może być fakt, że Pismo Święte sytuowane jest między mitologiami czy innymi powieściami historycznymi, co automatycznie odrzuca niek którą część społeczeństwa ludzkiego.

- Archaizujący, wysoki styl, język niezrozumiały dla odbiorcy oraz leksyka, czyli używanie słów z innej kultury;

7) Na podstawie akapitu 8. wyjaśnij, czym jest **parafraza**. (1p)

- przeróbka tekstu z zachowaniem głównej idei;

ODPOWIEDZI BŁĘDNE:

- parafraza – przeniesienie wydarzeń z przeszłości do teraźniejszości, zamiana nieużywanych przedmiotów na dzisiejsze;

- przeniesienie starego tekstu na nowe realia, nie zmieniające meritum jedynie środowisko akcji;

- jest ożywienie tekstu oraz umiejscowienie go w realiach;

- parafraza na podstawie 8. akapitu polega na przetłóżeniu, przetłumaczeniu rozdziałów Księgi Hioba na język współczesny;

8) W akapitach 9. - 11. autor charakteryzuje „Dobrą czytanke według świętego zioma Janka”. Której z ksiąg Biblii jest ona przekładem? **(1p)**

- Ewangelia wg św. Jana;

ODPOWIEDZI BŁĘDNE:

- Księga Jana;
- Księga Hioba;
- Księga Jakuba;
- Księga świętego Apostoła Jakuba;

9) Do wyrazów i związków wyrazowych, zastosowanych w przekładzie Biblii na slang młodzieżowy, **dopisz ich odpowiedniki**: biblijne oraz należące do polszczyzny ogólnej. (1p)

- slang młodzieżowy: 1) bez ściemy;
2) puszczam ci nawijkę; 3) impra;
- odpowiednik biblijny: 1) **zaprawdę**;
2) **powiadam Ci**; 3) **gody**;
- odpowiednik z języka ogólnego: 1) **bez kłamstwa, szczerze, naprawdę**; 2) **mówię Ci**; 3) **wesele, impreza, zabawa, uroczystość**;

10) Jakie funkcje, zdaniem autora, pełni w „Dobrej czytance według świętego zioma Janka” różnicowanie języka? (akapit 10.). (2p)

- *słownictwo slangowe:*
przedstawienie realiów i wydarzeń;
- *biblizmy i słownictwo kościelne:*
wyrażanie treści religijnych;

11) W akapicie 11. autor przytacza określone przez Komisję zasady tłumaczenia Biblii i stwierdza, że „Dobra czytanka ...” zachowuje *wierność treściową* wobec oryginału. Podkreśl dwie wady stylu, związane z użyciem slangu, które powodują brak *wierności stylistycznej* tego przekładu. **(1p)**

*niestosowność, rozwlekłość, zawitość,
niejednolitość, kwiecistość;*

12) Na czym polegają skrajne postawy wobec języka religijnego, o których mowa w 12. akapicie? **(1p)**

I – nowatorska - brak dbałości o poprawność językową, wprowadzanie slangu;

II – zachowawcza/tradycyjna - nadmierna dbałość o stosowność stylu;

ODPOWIEDŹ BŁĘDNA:

1) Nie można utrzymywać, że język biblijny jest nietykalny;

2) Nie można konserwować języka religijnego;

13) W akapicie 14. autor zastanawia się, dlaczego ludzie nie czytają historii biblijnych. Pytanie: „może są źle napisane?” w kontekście treści artykułu dotyczy **(1p)**

- A.** nieciekawej fabuły opowieści.
- B.** nielogicznego układu ksiąg.
- C.** zawitego stylu oryginału.
- D.** archaicznego języka przekładów.

D.

14) Wyjaśnij znaczenie tytułu w kontekście zakończenia. W jakim celu tytuł tekstu został powtórzony w ostatnim akapicie? **(2p)**

Znaczenie tytułu:

popularne/atrakcyjne formy przekazu/namiastki Biblii, skłaniające do jej lektury;

Funkcja powtórzenia:

- tworzy klamrę kompozycyjną;
- wpływa na spójność tekstu;
- podkreśla/akcentuje główny wniosek;

15) Jaką **funkcję** pełni w analizowanym tekście zakończenie? **(1p)**

- A.** Stanowi zaskakującą puentę.
- B.** Powtarza treść poprzedniego akapitu.
- C.** Potwierdza i podsumowuje poglądy autora.
- D.** Odpowiada na pytanie kończące 13. akapit.

C.

16) Wybierz prawidłową **odповідź**, a następnie **uzasadnij** ją jednym zdaniem. Tekst ks. A. Draguły ma przede wszystkim charakter **(2p)**

- A. literacki.
- B. perswazyjny.
- C. informacyjny.
- D. ekspresywny.

B.

Uzasadnienie:

- przekonuje do swoich poglądów;
- autor formułuje i uzasadnia swoje poglądy /teza + argumenty/;
- stosuje środki perswazji językowej - by przekonać, ocenić etc.

ODPOWIEDŹ BŁĘDNA:

- Tekst ten jest opisem oburzenia, ale i podziwu ze względu na przekształcanie słów Biblii.

WNIOSKI /ZALECENIA/:

- konieczność dokładnego czytania poleceń;
- sprawdzanie, na podstawie którego akapitu należy odpowiadać;
- podkreślanie w poleceniu słów kluczowych – czasowników operacyjnych;
- kontrolowanie ilości możliwych do zdobycia punktów;
- formułowanie precyzyjnych odpowiedzi;
- nie cytowanie tekstu /chyba, że wyraźnie wymaga tego polecenie/;
- warto udzielać odpowiedzi w punktach /od myślników/ – jeśli w poleceniu pojawia się prośba o podanie np. dwóch przykładów;
- znaczenie wyrazów niezrozumiałych należy sprawdzić w *Słowniku poprawnej polszczyzny* /znajduje się on w sali egzaminacyjnej/;
- należy powtórzyć podstawowe wiadomości z zakresu wiedzy o języku (np. funkcje języka, związki frazeologiczne, rodzaje i cechy stylów, środki artystyczne etc.);

WYPRACOWANIE

Temat: Na podstawie analizy
podanych fragmentów oraz
znajomości *Pana Tadeusza*
Adama Mickiewicza
scharakteryzuj Maćka
Dobrzyńskiego, porównując go
z postacią Gerwazego.

Temat: Życiowe wybory idealistów.

Analizując fragmenty *Lalki*

Bolesława Prusa i *Ludzi*

bezdomnych Stefana

Żeromskiego, **porównaj** kreacje

nauczycielek. Zinterpretuj ich

postawy w kontekście postaw

głównych bohaterów dzieł:

Wokulskiego i Judyma.

KRYTERIA OCENIANIA PRAC

- I. TREŚĆ** (można uzyskać maksymalnie 25 punktów, w tym 3 za wnioski – przyznawane zgodnie ze wskazówkami z klucza odpowiedzi, opracowanego przez CKE/OKE)
- oba tematy dotyczyły utworów kanonicznych – tj. podstawowych, szczegółowo omawianych na lekcjach;
 - oba tematy wymagały jednak nie tylko analizy podanego fragmentu utworu, ale i przywołania informacji z całego tekstu; /temat 1. **nie został** zatem zrealizowany, jeżeli uczeń nie porównał charakterystyki Maćka Dobrzyńskiego z Gerwazym – praca była dyskwalifikowana; analogicznie temat 2. wymagał przywołania postaci Judyma i Wokulskiego, o których załączone fragmenty utworów nie wspominały/;
 - analiza fragmentu utworu to co prawda nie jego streszczenie, ale wymaga **dosłownego** zrozumienia jego treści /zwłaszcza w odniesieniu do *Pana Tadeusza* – np. poglądy polityczne Dobrzyńskiego/;
 - wymagana jest bezwzględna znajomość utworu – **kardynalne błędy rzeczowe** /np. Maciej Dobrzyński, czyli ksiądz Robak; Leśmian jako główny bohater *Ludzi bezdomnych*/ również dyskwalifikują pracę;

II. KOMPOZYCJA (można uzyskać maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu;

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnątrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym; **5**
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części; **3**
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna; **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione nie przyznaje się punktów

ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTU PROZATORSKIEGO

I. WSTĘP /zależnie od brzmienia tematu/;

- wprowadzenie do tematu – **np.** analiza tematu/problemu postawionego w temacie/ pracy i przedstawienie utworu/utworów;
- postawienie tezy/hipotezy interpretacyjnej;

II. ROZWINIĘCIE

1. Fragment

a) Wiadomości ogólne o fragmencie:

- lokalizacja fragmentu w obrębie całości dzieła;
- problematyka – główny temat;
- przedstawienie bohaterów /**np.** kim są + krótka charakterystyka/;
- cechy formalne fragmentu /np. kompozycja, język, narracja/;

b) Analizę fragmentu utworu /**główna część pracy – tj. najobszerniejsza/** – ściśle pod kątem tematu; /nie streszczać! interpretować!;/

- omówienie – przedstawienie i skomentowanie treści fragmentu, wydarzeń, rozmów etc. = ANALIZA
- wskazanie i omówienie motywów, kontekstów /np. filozoficznych, literackich/;

2. Całość /jeżeli temat tego wymaga/

- przywołanie innych argumentów potwierdzających tezę z całego utworu;
/z **wyraźnym jednak oddzieleniem ich od analizy fragmentu/;**

III. ZAKOŃCZENIE = WNIOSKI - 3 punkty;

- wnioski – interpretacja uogólniająca;
- analiza postawionej tezy – hipotezy /w zależności od ustawienia zagadnienia we wstępie/;
- odpowiedź /z uzasadnieniem/ na postawione w temacie pytanie;
- **wnioski muszą wypływać z analizy fragmentu utworu i do niego się odnosić**
/czyli „złote myśli” uczniów nie są wnioskami/;

III. **STYL** (można uzyskać maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, **5**
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, **3**
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione nie przyznaje się punktów

IV. JĘZYK (można uzyskać maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna urozmaicona składnia, poprawne:

składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, **12**

- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, **9**

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo i frazeologia, **6**

- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych, **3**

- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, słownikowych i frazeologicznych. **1**

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione nie przyznaje się punktów

V. ZAPIS (można uzyskać maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); **3**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja; **2**
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja nie zakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). **1**

***Uwaga:** jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione nie przyznaje się punktów*

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4

PRZYCZYNY NIESATYSFAKCJONUJĄCYCH WYNIKÓW EGZAMINU

- nieczytanie lektur lub czytanie tylko streszczeń, opracowań;
- brak samodzielności przy „pisaniu” wypracowań – zadań domowych – kompilacje fragmentów opracowań znalezionych w Internecie;

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ.

PREZENTACJĘ
PRZYGOTOWAŁY:
prof. Magdalena Wiśniewska
prof. Dominika Majchrzycka

